

նա ամ ի վերայ:

4 Որ ի ձեռն նորա ընդ կրունկն դարձաւ արեգակն, և մի արն եղև առ երկուն:

5 Կարգաց առ Բարձրեալն հզաւր՝ ի նեղել զնա թշնամեացն շուրջանակի, և լուաւ նմա Տէր քարամբք կարկտի, մեծ եւ հզօր զաւրութեամբ:

6 Հոսեաց ի վերայ ազգի պատերազմողի, և իջմամբ կորոյս զընդդիմակացան. զի ծանիցեն հեթանոսք զպառազինութիւն նորա, զի յանդիման Տեառն պատերազմ նորա . . .

(Կասարեցաւ իմաստօրինս Սիրաբայ մեծախոն իմաստնոյ ի փառս իմաստօրեան Աստուծոյ Հօր՝ Յիսուսի):

ԱՂՕԹՔ ԵՒ ԱՅԼԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Ես կը հաւատամ այլակերպութեան:— Բացատրեմ թէ ինչո՞ւ: Ես անգամ մը մեծ մայրիկիս զէմքը զիտեցի՝ երբ նէ, մեր տունը, կ'ելլէր ընտանեկան աղօթքէ: Միշտ զեղեցիկ կ'լին մըն էր նէ, քրիստոնեայ մը, որ բարութիւնը յանկուցիչ կը դարձնէր, և երբ կ'աղօթէր, իր զէմքին մոյնը կը փոխուէր: Ինչո՞ւ համար մարդ չայլակերպի: Աղօթքը մարդը կը միացնէ Աստուծոյ հետ. աղօթքը սիրտը կ'ողողէ անշահախնդիր խորհուրդներով. աղօթքը վե՛ր կը բարձրացնէ մարդը այս նսեմ աշխարհէն. աղօթքը կը բռնկցնէ համակրանքին թաքուն կրակը. աղօթքն է որ զգալ կուտայ մարդուն թէ ներուած են իր մեղքերը:

Եթէ Յիսուս այսօր ապրէր մեր մէջ, անշուշտ պիտի բնորէր հանդարտիկ, զեղեցիկ տեղ մը, ուր կարենար քաշուիլ կարդալու, խոկալու և աղօթելու: Շատ մը մարդիկ կարծես թէ սմբած են: Առաքինութիւնը խոյս է տուեր անոնցմէ: Անոնց մարտկոցները պարպուած են ելեքտրականութենէ, և շատ հեռու են զանոնք լեցնող կայարանէն: Արիստոտէլ սովոր էր ըսել, «Աղքատը կերակրելու համար նախ

ամբարը պէտք է լեցունել ըլլայ»: Երբ մարդիկ չափէ աւելի կու տան զուրա, կը կորսնցնեն իրենց զօրութիւնն ու հրապոյրը: Յիսուս լաւ կը հսկէր իր զօրութեան աղբիւրներուն վրայ, և իր ամենամեծ աղբիւրն էր յայտնապէս՝ աղօթելը զեղեցիկ վայրերու մէջ հեռու յիմարացնող ամբուխէն: Յիսուս, իրեն ամենէն մօտիկ աշակերտներուն հետ կ'աղօթէր, լերան մը զագաթին վրայ, ազատ աճապարանքի տէ՛ղ զգացումէ: Երկիրը նահանջեց, երկինքը բացուեցաւ, Աստուած խօսեցաւ անոր և իր զէմքը շողաց այնպիսի լոյսով մը որ ամենին չէ տեսնուած ցամաքի կամ ծովու վրայ— հոգեւոր յափշտակութեան լոյսը, սուրբ գմայլանքի լոյսը, կեանքի լոյսին հետ կատարեալ ներդաշնակութեան լոյսը: Աստուծոյ այդ կենդանի փորձառութեան արդիւնքը հեռու տեղ չէ՛ որ պիտի փնտռենք: Երբ վար իջաւ լեռնէն, կրցաւ խաղաղութիւն և առողջութիւն բերել խեղճ, հիւանդ, մտազար տըղու մը: Յիսուս իր այդ զօրութիւնը կը զանէր ամենակարող Աստուծոյ հետ իր ունեցած ներքին յարաբերութեան մէջ: Յիսուս այնքան կատարեալ կերպով հաւատարակուած, այնքան ազուրկ կերպով յարմարած էր աստուածային օրէնքներուն, այնքան ներդաշնակօրէն յարաբերութեան մտած էր իր Հօրը հետ որ առողջութիւն, խաղաղութիւն և զօրութիւն կը բերէր բոլոր զինքը ընդունողներուն: Ո՛րչափ ալ շատ մը սուր միտքեր այս մասին հետազօտութիւններ կատարած ըլլան, բայց զեռ շատ բան կայ սորվիլիք Յիսուսի այն կերպերուն նկատմամբ, որոնցմով ան առողջութիւն և ներդաշնակութիւն կը բերէր տառապող կեանքներուն:

Ես կը հաւատամ աղօթքին. ան կը միացնէ քեզ Անհունին, ան կը լեցնէ քեզ աստուածային զօրութեամբ մը, ան կ'օժտէ քեզ առատ համակրանքով մը: «Տէ՛ր, աղօթել սորվեցուր մեզի»: Թող չկարծուի թէ զիւրին է աղօթելը: Հասարակաց պաշտամունքին մէջ եկեղեցական պաշտօնէին ամէնէն փափուկ մասն է աղօթել ժողովուրդին համար. այդ աղօթքով է որ ան առ Աստուած կ'ողողէ ժողովրդին ըզձանքները, շնորհակալութիւնը, պաղատանքը մեղաց թողութեան համար, ցաւե-

մօզս իմեցին Քէր ամէր ի վերայ: (4) Ա՞ն ի ձեռն նորա . . . (5) Մեծ եւ՝ տեւորող ըստ յոյն բնագրին:

բրն ու պէտքերը բոլոր երկրպագուներուն, որոնք կը խոնարհին Աստուծոյ առջև՝ երբ հոգեւոր պաշտօնեան կը պարզէ անոնց կարօտութիւնները:

Հայացոյ՝ ՆՈՐԱՅՐ ՍԱՐԿԻՍ ԱՊ

JOHN R. EWERS

The Christian Century

April 14, 1927

ՔԷԼՀԱՄԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՐԱՆԱԿԱՆ

ԴՊՐՈՑԸ ԱՆՔԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ա.

Քահանայացուներուն կրթութեան եւ դաստիարակութեան համար շատ մը վարժարաններ կան Անգլիոյ մէջ: Երուսաղէմի մեր հայ բարեկամներուն փափաքին վրայ կ'ուզեն ՍԻՌՆԻ ընթերցողներուն ծանօթացնել Քէլհամի Աստուածաբանական Դպրոցը: Անգլիոյ մէջ ամէնէն մեծ դպրոցն է այս, և ունի մօտաւորապէս 100 ուսանող, որոնց երկուքը հայ:

Քէլհամ փոքր գիւղ մըն է Նիւարք-ան-Քրէնթ քաղաքին մօտիկ: Դպրոցին շէնքը տուն մըն էր յառաջ, և հարկ եղաւ զայն ընդարձակել և ինչ ինչ փոփոխութիւններ ընել իր նոր նպատակին յարմարեցնելու համար: Յոյս կայ որ ապագային այդ շէնքը ընդարձակուի 300 հոգի առնելու չափ: Մեր եկեղեցին շատ պէտք ունի քահանաներու: Վերջին 50 տարիներու ընթացքին ձեռնադրուածներուն թիւը չի համապատասխաներ Անգլիոյ բնակչութեան աճումին կամ աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ մեր գործին յարաճուն պէտքերուն: Քէլհամի գլխաւոր նպատակն է եկեղեցիին ամենակարեւոր պէտքերն զոհացում տալ՝ իր եկեղեցիներուն թիւն ու ազդեալութիւնութիւնը (efficiency) շատցնելով:

Դպրոցին մեթոտները.—

Երեսունընիւց տարիներու փորձառութենէ ետքը, հասկցուած է թէ հիմնական կարեւորութիւն ունին հետեւեալ մեթոտները՝ գործը յառաջ տանելու համար:

ա) Ընտրութիւնն ու կրթութիւնը ընտրելու համար, որ ալ զանազան անոնք: Յաճախ կը պատահի որ յաւազոյն մարդը

զուրկ կ'ըլլայ անհրաժեշտ կրթութիւնն ըստ անաւու միջոցներէն կամ դրամէն: Այս պիտի պարագաներուն պէտք է որ ասոր միջոցը զտնուի: Քէլհամի մէջ պահանջուած չափանիւններն են քսէյը Կլարէն, Էնգլիշ Էնթուսիասթիզմ և Էնթուսիզմ: Ամէն տարի դիմում ընող 300 թեկնածուներէն Քէլհամ մօտաւորապէս 30ը միայն կրնայ ընտրուիլ:

բ) Աւագ փորձը: Դպրոցը խոստում չի տար բոլոր եկողները պահելու: Տարի մը կամ աւելի ժամանակ պէտք կ'ըլլայ հասկընալու համար թէ թեկնածու մը իրական կոչում մը ունի՝ եկեղեցականութեան համար՝ թէ ոչ:

գ) Երկար և կատարեալ Էնթուսիզմութիւն: Անոնք որ Հաւատք քարոզելու պիտի երթան՝ ամէնէն յառաջ պէտք է իրենք խորհին ատոր վրայ, և ափիս շատ ժամանակ կ'ուզէ: Տարբական դասընթացքը կը տեւէ մէկէն մինչև երեք տարի: Իսկ բուն Աստուածաբանութեան, Փիլիսոփայութեան և Պատմութեան ընթացքը կը տեւէ չորս տարի:

դ) Նկատելի և շատ քիչ կրթութիւնը: Քէլհամի դպրոցին կեանքը բացարձակ հրեշտակաբանութեան և պարզութեան կեանքն է: Սպասաւորներ չկան հոն, և առտնին բոլոր աշխատութիւնները ուսանողներ եւ վերակացուներ միասին կ'ընեն: Մատրան պաշտամունքը, զաշարի խաղերը, խոհանոցի աշխատութիւնը, պարտէզի մշակութիւնը՝ այս բոլորը կը ծառայեն միեւնոյն նպատակին:

ե) Ընդունուելու համար քիչ և չափաւոր: Վերատեսուել Հայր Քէլլի և դպրոցին ուսուցչական մարմինը միշտ պաշտպանած են զեռասի տարիքի մէջ ընդունուելութեան կարեւորութիւնը: Ուստի տղաք կ'ընդունուին 16 տարեկանին: Առաջին երկու կամ երեք տարին անոնք կ'ապրին դպրոցին զատ մէկ բաժնին մէջ, զատ վերակացուի մը հսկողութեան ներքեւ: 19 տարեկանէն յառաջ թոյլ չի տրուիր անոնց Աստուածաբանութեան սկսելու:

Կրնայ ըսուիլ թէ Քէլհամ ուրիշ ատուածաբանական դպրոցներէ կը տարբերի իր պարզութեամբ և խստակեցութեամբ: Ուսանողի մը տարեկան բոլոր ծախքը 65 սթերլինգէ աւելի չէ: Ասիկա կարելի եղած